

TWÓJ LOS W TWOICH RĘKACH

FORUM SAMORZĄDOWE

Warszawa, 16 marca 2017

Spotykamy się w Warszawie prawie 36 lat po tym, gdy I Zjazd *Solidarność*, największego ruchu społecznego współczesnej Europy, przyjął program odbudowy demokratycznego państwa, którego motywem przewodnim była *Samorządna Rzeczpospolita*. Ustrój państwa opartego na zasadzie pomocniczości był opisany w tezie 21 programu, która o cztery lata wyprzedziła Europejską Kartę Samorządu Lokalnego, ratyfikowaną przez Polskę już po przemianach demokratycznych, w 1993 roku. Zasada pomocniczości oraz wynikające z niej reguły decentralizacji państwa i samodzielności społeczności lokalnych zostały zapisane w 1997 roku w nowej Konstytucji. Mając mandat naszych lokalnych ojczyzn, czujemy się w obowiązku bronić tych zdobyczy, które zapewniły nam dokonanie oczekiwanych przez Polaków zmian i uznanie społeczności międzynarodowej. Przypominamy hasło, które towarzyszyło nam w tamtym czasie:

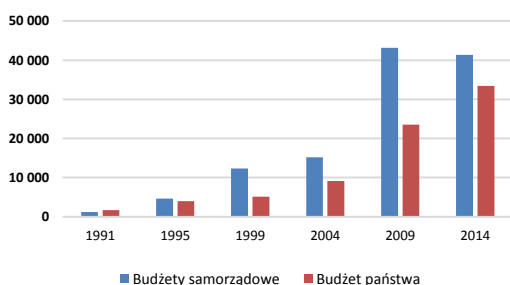

Realizacja programu *Samorządnej Rzeczpospolitej* nastąpiła najpierw w roku 1990, poprzez odbudowę samodzielności społeczności gminnych, a następnie w roku 1998, poprzez odbudowę Polski powiatowej oraz stworzenie podmiotów polityki regionalnej - samorządowych województw.

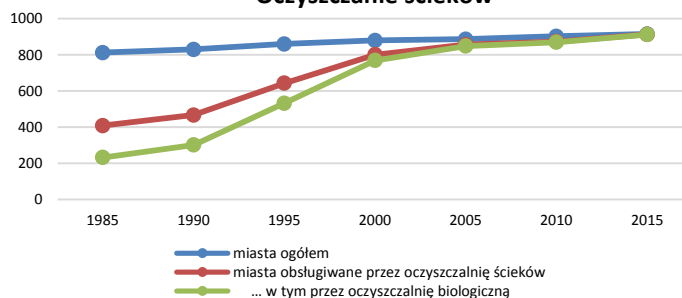
Od 1990 roku polskie gminy, a później także powiaty i regiony, zmieniły Polskę. Stały się **największym inwestorem**, nadrabiając zapóźnienia cywilizacyjne PRL-u w **infrastrukturze**.

W 1990 roku zaledwie 56% miast miało **oczyszczalnie ścieków**, a tylko 36% - biologiczne. Dziś jest to odpowiednio 99,8% i 99,7%. W tym samym czasie długość **sieci wodociągowej** wzrosła ponad 3-krotnie, a **kanalizacyjnej** – 6-krotnie. Po roku 2000 największe wydatki inwestycyjne gmin, miast, powiatów i województw są przeznaczone na **drogi i transport publiczny**. Ich suma od 2004 do 2015 roku wynosi **164,4 mld zł** i stanowi **41,4%** wszystkich wydatków majątkowych.

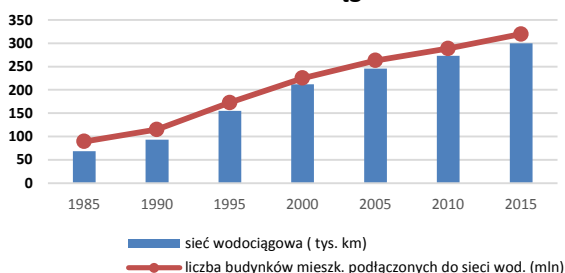
Wydatki majątkowe (mln. zł.)

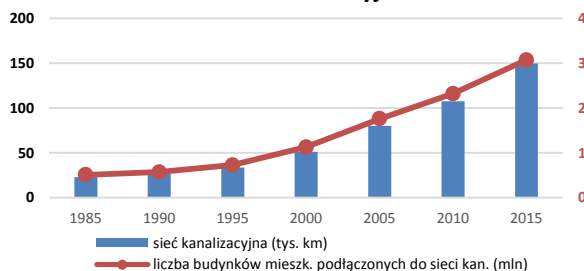
Oczyszczanie ścieków

Sieć wodociągowa

Sieć kanalizacyjna

Wiele działań podejmujemy **wspólnie**, wykorzystując różne możliwości współpracy.

związki komunalne – 5 związków powiatowych, 5 związków powiatowo-gminnych oraz 210 związków międzygminnych; współpraca w gospodarce komunalnej, transporcie publicznym oraz zagospodarowaniu odpadów komunalnych.

porozumienia komunalne – tysiące porozumień o wspólnej realizacji zadań lub o wzajemnym ich przekazaniu.

współdziałanie z organizacjami pozarządowymi – dotowanie ich działalności (ponad 1,5 mld zł rocznie), w tym przekazywanie im do realizacji zadań gmin i powiatów; najwięcej z zakresu pomocy społecznej oraz kultury i kultury fizycznej.

spółki międzykomunalne z udziałem gmin, powiatów i województw – blisko 1000 spółek, w tym w sektorze gospodarki komunalnej i transporcie publicznym (także lotniska regionalne).

lokalne grupy działania – około 300; współpraca gmin, powiatów z organizacjami pozarządowymi i przedsiębiorcami dla rozwoju lokalnego.

lokalne i regionalne organizacje turystyczne – ponad 100; współpraca gmin i powiatów oraz województw z przedsiębiorcami branży turystycznej, organizacjami pozarządowymi i ekspertami dla rozwoju oferty turystycznej i promocji.

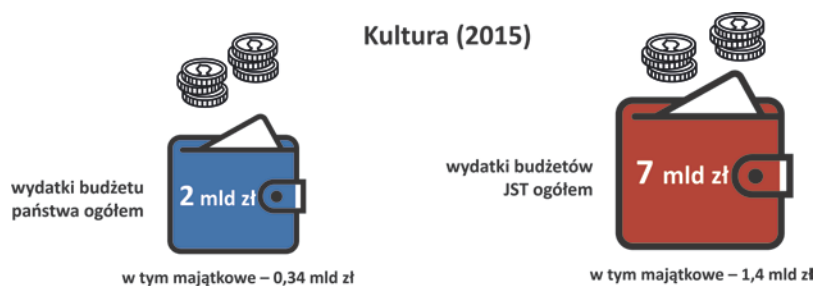

współpraca międzynarodowa – około 3000 partnerów zagranicznych polskich gmin, powiatów i województw, nastawiona na wymianę kulturalną, edukacyjną i sportową, z udziałem mieszkańców, w tym najczęściej młodzieży.

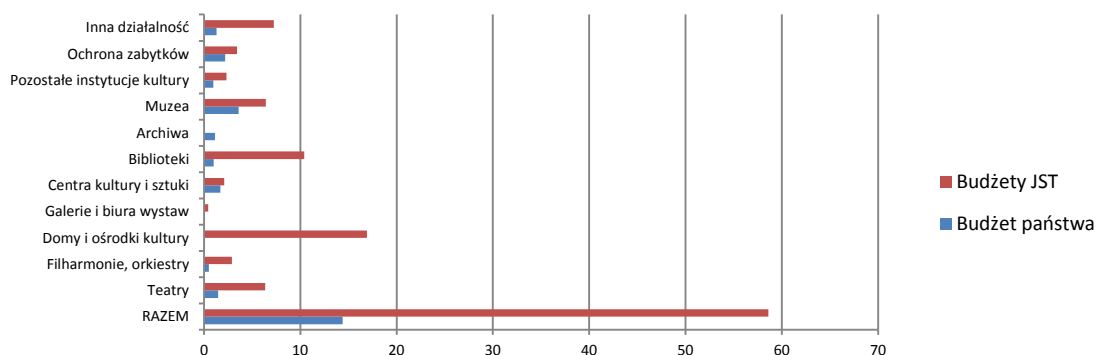
Rozwijając nadal infrastrukturę lokalną, w tym od kilkunastu lat przede wszystkim drogi i transport lokalny i regionalny, w coraz większym stopniu dbamy także o sferę niematerialną, w tym zwłaszcza w dziedzinach edukacji oraz kultury.

Przedszkola i szkoły są finansowane zasadniczo z subwencji, jednak nie jest ona wystarczająca, dlatego uznając wydatki na edukację naszych dzieci i młodzieży dopłacamy do niej z własnych środków już prawie 30 %.

Po II etapie reformy samorządy prowadzą ogromną większość **instytucji kultury**, które szybko się rozwijają (także powstają nowe) dzięki inwestycjom samorządowym, od lat przekraczającym kwotę 2 miliardów zł rocznie.

Wydatki w okresie 9 lat (2007-2015) (mld zł)

Wszystkie te działania prowadzimy przy aktywnym, wzrastającym **udziale naszych mieszkańców**, którzy wysoko cenią te możliwości:

Mieszkańcy mogą:

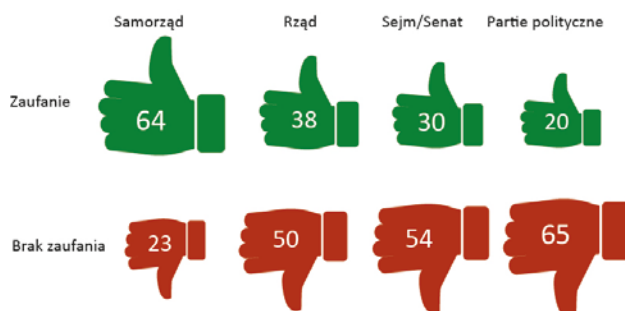
- ➔ zostać radnym, wójtem, burmistrzem, starostą albo marszałkiem
- ➔ decydować o ważnych sprawach w referendach lokalnych
- ➔ uczestniczyć w obradach rad gminy i powiatu oraz sejmiku województwa
- ➔ uczestniczyć w konsultacjach społecznych
- ➔ przedstawiać obywatelskie projekty uchwał
- ➔ współdecydować o wydawaniu pieniędzy z funduszu sołeckiego lub budżetu partycypacyjnego
- ➔ realizować zadania samorządu w swoim stowarzyszeniu
- ➔ uczestniczyć w radzie młodzieżowej albo radzie seniorów

Zdaniem mieszkańców największy wpływ na rozwój ich małych ojczyzn ma:

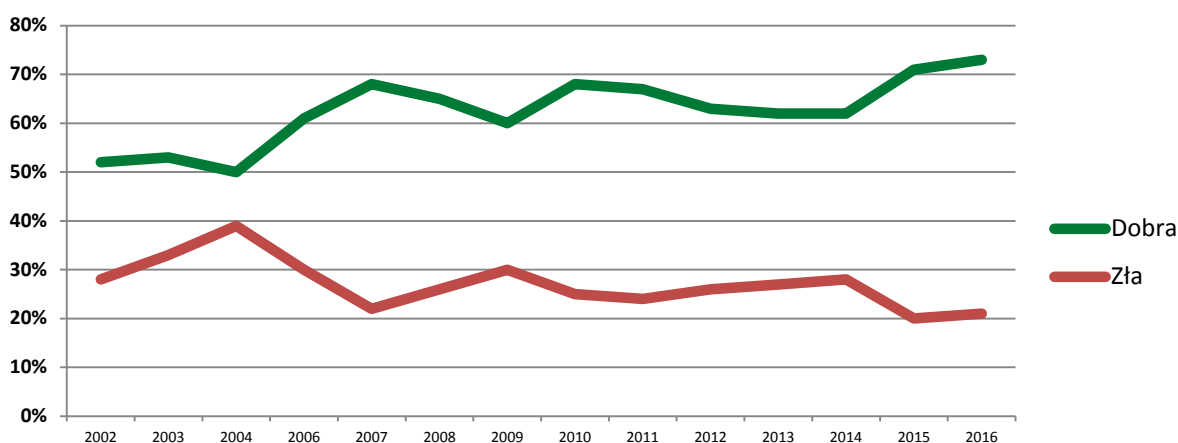
- 23% aktywność i zaangażowanie mieszkańców w sprawy swojej społeczności
- 21% odpowiednia polityka władz samorządowych
- 9% działalność lokalnego biznesu, lokalnych przedsiębiorców
- 9% finansowanie zewnętrzne miasta/gminy (np. fundusze z UE)
- 9% rozwój infrastruktury i komunikacji

Dzięki temu systematycznie monitorowany przez CBOS **poziom zaufania obywateli do samorządu jest najwyższy** wśród wszystkich instytucji życia publicznego¹, kilkakrotnie przekraczając zaufanie do sejmiku, senatu i partii politycznych.

Zaufanie do instytucji publicznych w styczniu 2016 r.

Ocena władz samorządowych
(na koniec III kwartału danego roku)

Dlatego **nie możemy zaakceptować narastających tendencji do centralizacji** spraw publicznych w państwie oraz ograniczania najbardziej podstawowych praw obywateli, w tym prawa do dobrej administracji, dostępnej dla nich możliwie blisko ich miejsca zamieszkania oraz poddanej kontroli wybranych przez nich radnych.

Nie akceptujemy zamiaru pozbawienia obywateli prawa do decydowania, kto będzie ich reprezentował i w ich imieniu oraz we współpracy z nimi dbał o sprawy lokalne.

Sprzeciwiamy się zamiarowi ograniczenia obywatelom prawa do zgłaszania własnych kandydatów w wyborach, zwłaszcza wiedząc, jak niskie jest ich zaufanie do partii.

Nie zgadzamy się także na:

- pozbawienie społeczności lokalnych samodzielności w realizacji zadań publicznych, swobody w gospodarowaniu ich wspólnym majątkiem, wolności we współdziałaniu z innymi gminami i powiatami;
- odbieranie kompetencji gminom, powiatom i województwom, i przekazywanie ich administracji centralnej, oddalanej od obywateli i niepoddanej ich kontroli.

Uważamy, że wszystkie te działania są odejściem od demokracji i stanowią sprzeniewierzenie się ideom, które towarzyszyły działaczom **Solidarności** i **Komitetów Obywatelskich** w ich ofiarnej pracy na rzecz przywrócenia Polsce wolności, którą należy pielęgnować, a Polakom godności, którą im w totalitarnym systemie odebrano.

¹ w tym kontekście nie są usprawiedliwione bezpodstawne oskarżenia o tworzenie „klik” w samorządach, formułowane przez liderów i działaczy partii politycznych, których ocena społeczna jest najniższa ze wszystkich.